

8.

Wartości przekazywane przez słuchowiska radiowe

I. PROSPEKT WARTOŚCI

1.1. CEL OGÓLNY

Rozwój społeczny

1.2. CEL SZCZEGÓŁOWY

Umiejętność gromadzenia i weryfikowania informacji

1.3. CEL WYCHOWAWCZY

Porządkowanie i selekcja informacji radiowych

1.4. PROPONOWANE TEMATY

- Informacja radiowa poszerza wiedzę o świecie.
- Typy audycji radiowych.
- Radio – przekaz słowny i muzyczny.

1.5. ZADANIA DLA UCZNIĄ, SAMOWYCHOWANIE

Normy

- Należy słuchać radia ze świadomością, o czym mówią i jakie wartości przekazują stacje.
- Należy stosować kryterium wiarygodności wobec przekazywanych treści.
- Poprzez radio nawiązuje się relacje z innymi.

Zasady

- Wybieram konkretne i właściwe: audycje, informacje, muzykę.
- Kontaktuję się z daną stacją radiową.
- Unikam natłoku niepotrzebnych informacji i muzyki.

1.6. ZADANIA DLA RODZICÓW

Normy

- Informacja radiowa nie zawsze jest zgodna z prawdą.
- Należy stosować ocenę moralną przekazu radiowego i ocenę jego przydatności.
- Radio powinno informować, pomagać w życiu, bawić i przekazywać wartości kultury.

Zasady

- Interesuję się, jakich audycji słucha moje dziecko.
- Stosuję selektywny wybór przekazu słownego i muzycznego.
- Dzielę się z innymi otrzymanymi informacjami oraz przeżyciami związanymi ze słuchanymi audycjami.

1.7. ZADANIA DLA PRZEDSZKOLA, WYCHOWAWCY

Normy

- Przez radio nawiązuje się kontakt z innymi.
- Radio powinno wychowywać.
- Przedszkole i wychowawca powinni reagować na treści przekazywane w określonych programach.

Zasady

- Wspólnie z wychowankami słuchamy określonych audycji radiowych.

- Traktuję radio jako pomoc dydaktyczno-wychowawczą¹.
- Audycje radiowe są inspiracją do poszukiwania nowych metod wychowawczych.

1.8. SPOSÓB REALIZACJI

Organizujemy wycieczkę do wybranej rozgłośni radiowej. Dzieci poznają tajniki powstawania audycji, dowiadują się, na czym polega praca redakcji radiowej. Odkrywają różne zadania, jakie mają pracownicy radia. Mają możliwość stworzenia własnej audycji pod okiem profesjonalistów.

1.9. OSIĄGNIĘCIA, EFEKTY

W sposób mądry i uporządkowany słuchamy radia oraz krytycznie ustosunkowujemy się do przekazywanych informacji i audycji. Poddajemy selekcji wiadomości uzyskiwane drogą radiową, w miarę możliwości porównujemy je z informacjami pochodzącymi z innych źródeł masowego przekazu. Nasz kontakt

¹ „Podobnie skutecznego wsparcia należy udzielać przede wszystkim dobrym audycjom radiowym i programom telewizyjnym, które są wartościowe dla rodzin. Szczególnie gorliwie powinny być popierane audycje katolickie, które nakłaniają słuchaczy i widzów do uczestniczenia w życiu Kościoła i przekazują im prawdy religijne. Tam, gdzie zajdzie taka potrzeba, należy z rozmysłem tworzyć katolickie stacje nadawcze, troszcząc się, aby ich audycje odznaczały się odpowiednim poziomem merytorycznym i skutecznością oddziaływania”. KDK 14.

z radiem nie ogranicza się jedynie do słuchania programów informacyjnych, radio dostarcza nam także rozrywki intelektualnej.

1.10. ZAGROŻENIA

Chaotycznie słuchamy wszystkiego, co jest przekazywane na antenie, nie przykładając wagi do upowszechnianych treści². Przekaz radiowy przyjmujemy bez oceny moralnej i bez weryfikacji z rzeczywistością. Zbyt dużo cennego czasu poświęcamy na bezwartościowe audycje, nie koncentrujemy się na wyławianiu z chaosu informacyjnego najważniejszych treści. Radio spełnia głównie cele komercyjne i przeszkadza nam w refleksyjnym sposobie życia³.

² „Bardzo łatwo jest dokonać złego wyboru, ponieważ zło przenika czasem pod pozorem dobra. Trzeba więc, abyście umieli wybierać dobro”. J. Glemp, *Słowo Prymasa Polski...*, dz. cyt., s. 160.

³ „Każda treść o charakterze informacyjnym kształtowana jest w taki sposób, by odbiorca mógł ją zrozumieć i przyjąć. Dlatego jeśli zdarza się, że informacja mająca dotrzeć do odbiorcy w jakiś sposób doznaje zakłóceń, np. przez zafałszowane prawdy, wówczas rodzi się zagrożenie nie tylko dla osobistego rozwoju konkretnej jednostki, ale i dla pełnego rozwoju całego społeczeństwa”. A. Zwoliński, *Środki społecznego przekazu*, w: *Encyklopedia...*, dz. cyt., s. 507; por. Jan Paweł II, *Informacja, odpowiedzialna wolność*. Przemówienie do dziennikarzy zagranicznych, „L'Osservatore Romano” 1981, nr 2, s. 24.

II. PEDAGOG

2.1. TREŚĆ MATERIAŁU

Dziecko przedszkolne chętnie słucha audycji o zwierzętach i o ludziach wykonujących znane czynności. Lubi także prostą muzykę instrumentalną i piosenki. W szóstym roku życia programy takie przestają mu się podobać. Skłania się bardziej ku programom rozrywkowym niż kształcącym. Jego uwagę przyciągają audycje o niesamowitych przygodach, zabawne historie i muzyka popularna. W większości wypadków dzieci nie lubią programów poważnych, takich jak pogadanki edukacyjne. Chłopcy wolą audycje wesołe, w których znajdują przygodę i tajemniczość, podczas gdy dziewczynki lubią muzykę popularną i rozmaite słuchowiska.

2.2. LITERATURA WYBRANA Z KOMENTARZEM

„Ptasie radio” Juliana Tuwima to klasyka polskiej poezji dziecięcej. W wierszu, na przykładzie świata zwierząt (ptaków), w obrazowy sposób został zilustrowany medialny chaos informacyjny. Historia ptasiej audycji jest dobrym punktem wyjścia do rozmów na temat krytycznego spojrzenia na świat mediów i na programy, które nie wnoszą nic pożytecznego do naszego życia. Warto świadomie dobierać audycje i słuchowiska radiowe, zgodnie z naszymi zainteresowaniami i wiekiem tak, aby dobrze wykorzystać tak wspaniałą okazję do rozrywki i poznawania świata.

Halo, halo! Tutaj ptasie radio w brzozowym gaju,
 Nadajemy audycję z ptasiego kraju.
 Proszę, niech każdy nastawi aparat,
 Bo sfrunęły się ptaszki dla odbycia narad (...)
 I od razu wszystkie ptaki
 W szczebiot, w świegot, w zgiełk – o taki:
 „Daj tu! Rzuć tu! Co masz? Wiórek?
 Piórko? Ziarnko? Korek? Sznurek?
 Pójdź tu, rzuć tu! Ja ćwierć i ty ćwierć!
 Lepię gniazdko, przylep to, przytwierdź!

J. Tuwim, *Ptasie radio*,
w: *Antologia poezji
polskiej dla dzieci*, red.
J. Klecel, Warszawa
2009, s. 67, 69.

Widzisz go! Nie dam ci! Moje! Czyje?
Gniazdko ci wiję, wiję, wiję!
Nie dasz mi? Takiś ty? Wstydz się, wstydz się!”
I wszystkie ptaki zaczęły bić się.

Chociaż często podkreśla się negatywny wpływ mass mediów na dzieci i młodzież, wskazując m.in. na miszmasz informacyjny, jaki w nich dominuje, to jednak nie sposób nie docenić dobrodziejstw, jakie płyną z kontaktu z nimi. Słuchanie radia dostarcza dziecku też wielu korzyści.

III. NAUCZANIE RELIGIJNE

3.1. NAUCZANIE PAPIESKIE

We współczesnym świecie głównym czynnikiem kształtującym opinię publiczną są różnorodne środki społecznego przekazu: prasa, kino, radio i telewizja. Dlatego na wszystkich, którzy się nimi posługują, bądź je inspirują, spoczywa ogromna odpowiedzialność. Środki te bowiem winny służyć człowiekowi, a więc prawdzie i dobru – najistotniejszym i niezbywalnym wartościom ludzkim. Stąd osoby pracujące w dziedzinie społecz-

nego przekazu winny czuć się zaangażowane w kształtowanie i szerzenie poglądów zgodnych z prawdą i dobrem.

ŚDŚSP (1986), 5.

Jeżeli przekazy radiowo-telewizyjne nie stanowią czynnika sprzyjającego wzrostowi jednostki, i to nade wszystko w obrębie rodziny, tracą swoje znaczenie i w skutek tego rację istnienia. A mówiąc o wzroście, nie mam na myśli jedynie wzrostu religijnego, lecz także i w szczególności wzrost po prostu ludzki i kulturalny, w przekonaniu, że to, co jest autentycznie ludzkie, jest już domyślnie chrześcijańskie.

Jan Paweł II, *Człowiek nie powinien być uzależniony od środków technicznych*, 17.04.1982, w: tegoż, *Nauczanie papieskie V*, 1, 1982, Poznań 1993, s. 536.

Staliśmy się olbrzymami w technice, a jednocześnie karłami w etyce w ogólności, w etyce informacji w szczególności. Kościół mówi w jednej ze swoich modlitw, że trzeba łączyć Bożą wiarę z ziemską wiedzą. Wtedy dopiero poznanie będzie prowadziło do prawdy, wiedza zaś do wykształcenia, do formacji i informacji człowieka.

Elementarz Benedykta XVI Josepha Ratzingera dla pobożnych, zbuntowanych i szukających prawdy, oprac. M. Zawada, Kraków 2008, s. 216.

3.2. PISMO ŚWIĘTE

Co mówię wam w ciemności, powtarzajcie w świetle, a co słyszycie na ucho, rozgłaszajcie na dachach (Mt 10,27).

Kto ma uszy do słuchania, niechaj słuca (Mk 4,23).

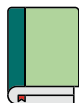
Por. Łk 8,17; 12,2-9; 1P 3,14.

3.3. KATECHIZM KOŚCIOŁA KATOLICKIEGO

Środki społecznego przekazu (w szczególności mass media) mogą doprowadzić do pewnej bierności u odbiorców, czyniąc z nich konsumentów niezbyt czujnych na to, co słyszą i widzą. Odbiorcy powinni narzucić sobie umiar i dyscyplinę w stosunku do mass mediów. Powinni kształtować w sobie światłość i prawo sumienia, by łatwiej opierać się niegodziwym wpływom (KKK 2496).

Por. KKK 2497.

IV. LITERATURA

4.1. WYBÓR LITERATURY

Bourgeois P., *Franklin i stare radio*, wyd. Debit, Katowice 2014.

Mikołuszek W., *Dlaczego fale radiowe to fale?*, w: tegoż, *Tato, a dlaczego? 50 prostych odpowiedzi na piekielnie trudne pytania*, wyd. Multico, Warszawa 2016, s. 24-25.

Tuwim J., *Ptasie radio*, w: *Antologia poezji polskiej dla dzieci*, red. J. Klecel, wyd. Stowarzyszenie PARAFIADA im. św. Józefa Kalasancjusza, Warszawa 2009, s. 67-69.

4.2. LITERATURA PRZEDMIOTU

Encyklopedia nauczania społecznego Jana Pawła II, red. A. Zwoliński, wyd. Polwen, Radom 2003.

Franciszek, Homilia, kaplica w Domu św. Marty, 4.06.2013, w: *Alfabet Franciszka*, oprac. P. Żyłka, wyd. WAM, Kraków 2013, s. 69.

Glemp J., *Słowo Prymasa Polski do młodzieży*, wyd. Kuria Metropolitalna Warszawska, Warszawa 1982.

Jan Paweł II, *Człowiek nie powinien być uzależniony od środków technicznych*, 17.04.1982, w: tegoż, *Nauczanie papieskie V*, 1, 1982, wyd. Pallottinum, Poznań 1993, s. 535-537.

Jan Paweł II, *Informacja, odpowiedzialna wolność*. Przemówienie do dziennikarzy zagranicznych, „L'Osservatore Romano” 1981, nr 2, s. 24.

Jan Paweł II, *Kształtowanie opinii publicznej*. Orędzie Jana Pawła II na XX ŚDŚSP, 24.01.1986, w: *Orędzia Papieskie na Światowe Dni Komunikacji Społecznej. 1967-2002*, red. M. Lis, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2002, s. 141-144.

Kongregacja Nauki Wiary, *Katechizm Kościoła Katolickiego*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002.

Lepa A., *Funkcja logosfery w wychowaniu do mediów*, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2003.

Lepa A., *Pedagogika mass mediów*, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1998.

- Mass media i ewangelizacja*, oprac. J. Janiec, Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 2004.
- Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, *Communio et progressio*. Instrukcja duszpasterska o środkach społecznego przekazu, Rzym 1971, Katolickie Stowarzyszenie Dziennikarzy, [online:] <http://www.katolickie.media.pl/index.php/polecane/kosciol-o-mediach/414-communio-et-progressio---instrukcja-duszpasterska-o-srodkach-spolecznego-przekazu> [dostęp: 17.06.2020].
- Papieska Rada ds. Środków Społecznego Przekazu, Instrukcja duszpasterska o przekazie społecznym *Aetatis novae*, „L'Osservatore Romano” 1992, nr 6(13), 50-59.
- Paweł VI, enc. *Populorum progressio*, wyd. TUM, Wrocław 1999.
- Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*. Biblia Tysiąclecia, wyd. Pallottinum, Poznań 2012.
- Sobór Watykański II, Dekret o środkach społecznego przekazu *Inter mirifica*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 87-95.
- Sobór Watykański II, Konstytucja duszpasterska o Kościele w świecie współczesnym *Gaudium et spes*, w: tegoż, *Konstytucje. Dekrety. Deklaracje*, wyd. Pallottinum, Poznań 2002, s. 526-606.
- Wyszyński S., *Kościół i media*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2002.
- Zasępa T., *Media, człowiek, społeczeństwo. Doświadczenia europejsko-amerykańskie*, wyd. Edycja Świętego Pawła, Częstochowa 2000.
- Zwoliński A., *Słowo w relacjach społecznych*, wyd. WAM, Kraków 2003.

4.3. FILMOGRAFIA

- Byli sobie wynalazcy. Guglielmo Marconi i fale radiowe*, [online:] <https://www.youtube.com/watch?v=AUhI0x9lQUA> [dostęp: 23.02.2020].
- Tuwim J., *Ptasie radio*, rec. I. Kwiatkowska, [online:] <https://www.youtube.com/watch?v=A9epL5zIVP4> [dostęp: 23.07.2019].